

'Dantons dood' bij Toneelgroep Amsterdam

Kloof tussen volk en elite

■ TONEEL

De Franse revolutie is voorbij, de monarchie verleden tijd. De nieuwe idealen van 'vrijheid, gelijkheid en broederschap' gelden nu. Mooie woorden, maar hoe werkt dat in de praktijk? Hoe nu verder? Daarover blijken de meningen nogal uiteen te lopen en wie eerst nog gebroederlijk samen optrokken in de strijd, staan ineens lijnrecht tegenover elkaar.

In *Dantons dood* (1835) van Georg Büchner zijn dat Danton (Hans Kesting) en Robespierre (Gijs Scholten van Aschat). De eerste is moegestreden. Hij barst van de schuldgevoelens om de reeds gevallen slachtoffers. Hij wil de mens zijn totale vrijheid geven, zelfs als dat zou leiden tot ondeugdzaamheid. De tekortkomingen van de mens laten zich volgens hem nu eenmaal niet beteugelen. Robespierre daarentegen wil dit moment juist aangrijpen om een samenleving te creëren met de 'nieuwe mens' die deugdzaam en gematigd door het leven gaat. Maar om dat voor elkaar te krijgen, draait de guillotine overuren. De mens laat zich tenslotte niet zomaar, uit eigen vrije wil, in dat keurslijf dwingen.

Johan Simons regisseerde

het stuk eerder bij zijn eigen gezelschap en doet dat nu bij Toneelgroep Amsterdam. Het gegeven van *Dantons dood* is prachtig, maar het levert nogal zware kost op. De volzinnen en filosofieën volgen elkaar in rap tempo op en het publiek krijgt nauwelijks de tijd om het allemaal tot zich door te laten dringen. Zelfs prachtauteurs als Kesting, Scholten van Aschat, Halina Reijn (die alle vrouwenrollen speelt) en in kleinere rollen Dragan Bakema en Bart Slegers lukt het nauwelijks om de teksten los te waken van het papier.

Na de pauze valt er iets van die afstandelijkheid weg, is er op beeld een bijzondere, nauwgezette monoloog van Benny Claessens over de werking van de guillotine en sluit Gijs Scholten van Aschat af met een indringende monoloog. Maar het kan niet meer voorkomen dat het stuk grotendeels een theoretisch gedrocht blijft. De interventie van de Oversteek van Adelheid Roosen is wat dat betreft een verademing. Tientallen kleurrijke wijkbewoners (het volk) nemen letterlijk hun in-

trek op het toneel, in het door Jan Versweyveld als een soort buurthuis ontworpen decor. Zij zijn er meer op hun plek dan de in klassieke kostuums gestoken, over het volk pratende, personages.

Het legt nog eens pijnlijk bloot hoe groot de kloof wel niet is tussen de

bepalende 'elite' en het 'volk'. Als voorstelling mag *Dantons dood* dan nauwelijks weten te boeien, als (politiek) statement daarentegen is het dan ineens wel weer geslaagd.

Esther Kleuver

Speellijst: www.toneelgroep-amsterdam.nl

★★★★☆

- **Robespierre (Gijs Scholten van Aschat) wil een samenleving creëren met een deugdzame mens, maar gaat daarbij via de guillotine over lijken.**

FOTO: JAN VERSWEYVELD